

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrta leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisni se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pečitvice za enkrat K 1.60. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne; Nezaprite reklamacije so pošiljane prosto.

Usodepolna odločitev.

Celo Evropo in izvenevropski svet pretresajo hudi notranji boji in krize. Svetovna vojska je prinešla strašno upoštevanje in ljudje v svoji nezadovoljnosti iščejo novih potov ali s strastjo služijo staremu maliku: denarju. Pokvarjenost, zaslepljenost, zvižaha in poštenost, vse se bori za oblast, pla se uveljavi in vlada narodom.

Tudi mi v jugoslovanski državi stojimo pred težkimi odločitvami, ki bodo vplivale na obstoj in razvoj ljudstva in države ter cele uprave in celega družabnega reda.

Trije glavni načini, trije sistemi so, ki se borijo za nadoblast med seboj. Imamo pot kapitalističnega liberalizma, ali pot materijalističnega komunizma ali pot krščanskega solidarizma. Kar je med temi tremi, je le polovičarstvo in je poizkus ljudi, ki ne znajo globoko misliti ali pa se sirahopetno bojijo pravih, zaključkov ali pa jih hinavsko prikrivajo.

Ali hočemo kapitalistični liberalizem?

Naše ljudstvo je na lastni koži spoznalo in občutilo v preteklosti ter čuti še v sedanjosti brezsrčni kapitalistični liberalizem, samo da ga ni imenovali s pravim imenom. Le vprašajte vi mladi ljudje na deželi se žive naše najstarejše može in žene, kako so tlačani najprej graščakom in potem mestnim purgarjem, ki so naše kmetstvo ljudstvo in sicer kmete večinoma ravnotako kakor viničarje zaslužili s tem, da so jim dajali na posodo denar za naravnost strašne obresti od 10% do 20% in še več. Zraven teh pa so te pijavke še „za dobroto“ zahtevale vse, kar je zmogla kmetstva hiša in pridelala žuljeva roka: jajca, perutnino, svinje maslo, mast, kapuni in košturni, pšenica in vino, vse je šlo za „obresti in dobrote“ v purgarsko malho in nemški purgarski krof.

Pozneje so malo milejše na podoben način gospodarili naši advokatski prvaki — le malo je lepšij izjem! — in njihovi nasledniki demokrati ali pravilno: liberalni advokati, trgovci in verižniki. Ti se združujejo v ogromnih podjetjih in bankah, da delajo tam z ljudskimi žulji na lahek način ogromne dobičke.

Da pa ljudstvo teh samopašnežev in njihovega početja ne bi spoznalo, dajejo del teh dobičkov za plačane agitatorje in časopise, da zaslepljujejo in mamijo ter razdvajajo ljudstvo ter ga odvrtačajo od spoznavanja resnice.

Glejte, to je vse kapitalističen liberalizem, ki zastruplja dušo in zaslužni ljudstvo in proti njemu bijemo v politiki v „Kmetški zvezi“ organizirani rojaki doma in v Beogradu težek boj, na gospodarskem polju pa sto: naše krščansko, ljudsko združništvo proti bankam in kapitalističnim oderuhom.

Odločite se, ali hočete biti sužnji liberalnega kapitalizma in njegovih odkritih in skritih priganjavcev, ali pa hočete biti sami svoji gospodarji s svojim imetjem in gospodarji pridelkov svojih rok in svojega uma! Mislim, da ga ni pametnega kmeta in kmetškega delavca, ki bi podpiral lažidemokratski liberalni materijalizem ter mu zaslužnil sebe in svoje otroke!

Kaj pa z materijalističnim socijalizmom in komunizmom?

Na prvi pogled imata ta dva mnogo prikupljivega in mamečega. Toda pri podrobnejšem opazovanju in premišljevanju doženemo sledeče: Materijalistični komunizem ali boljševizem oznanja sedaj povsod po svetu ljudje, ki bi radi živeli brez truda in brez dela. Oznanja ga, deloma plačani, deloma neplačani mladi neizkušeni ljudje, ki si sami niso znali prislužiti še niti toliko, da bi si brez pomoči staršev in drugih kupili svoje hlačice.

O pogubnosti in neizvedljivosti komunizma, ki se pri nas skriva v imenu Kmetstvo-delavskih zvez, bomo še podrobno govorili. Za danes povdarimo le, da so oznanjevalci tega posvetelega evangelija v dejanjih pokazali povsod, kako ubija z nasiljem vso svo budo, vse blagostanje, ves razvoj ravno komunizem. Poglejmo komuniste in njihova dejanja na Ogrskem, pogledimo njih poizkuse na Nemškem, posebno Saksoskem, pogledimo jih pa v prvi vrsti v Rusiji! Povsod samo nasilje, pogin in propad. Za danes navedemo samo dve priči za našo trditve kot prvo pričo:

najboljšega in največjega pisatelja Rusov in zagovornika delavcev in trpečih sploh: Maksima Gorkija, in kot drugo pričo vse tiste naše ujetnike, ki so se sedaj, ne pred letom, vrnili v naše kraje.

Slavni pisatelj Gorki, ki je bil sam delavec v pekarni, v tovarnah, na ladjah, se z žalostjo in s tu dom obrača od sedanjega ruskega boljševizma, čeravno je začetkoma ravno on to gibanje najbolj podpiral in največ zanj storil.

Naši ujetniki, ki so se vrnili nekteri ravno zadnje tedne, pa so vam domače žive priče, kako je nemogoče komunistične misli pretvoriti v dejanje.

Kot posebno pričo, pa navajamo, zopet enega Rusa, ki je bil v svetovni vojski kot ujetnik na spodnjem ptujskem polju in se je ob prevratu leta 18 vrnil v domovino. Sedaj je prišel nazaj in je izjavil: „Imam v okolici Moskve posestvo, toda sedaj je pri nas tako, da sem raje prišel nazaj, da služim kot hiapec in delavec, samo da imam mir in varnost življenja. Tako dolgo ostanem, da bo v Rusiji drugače! Ali hočemo še boljšega dokaza, da materijalistični komunizem in socijalizem nista zmožna napraviti miru, reda, varnosti in dati človeku svobodo in pravico?!

Le naš program,

program krščanskega solidarizma, ki hoče v delu in krščanskem sporazumu vseh stanov, posebno pa kmeta in kmetškega delavca dovesti do blagostanja in zadovoljnosti je zmožen in sposoben ustvariti zopet blagostanje, napraviti red, zasigurati mir in podati ljudem v njihova sreca ono osebo tih zadovoljstvo brez katerega ni tukaj na zemlji sreče. O naših ciljih, o naših namenih bomo govorili in pisali tudi še podrobneje. Za danes povdarimo še enkrat: tri glavne smeri so in za eno izmed njih se bo moral vsakdo odločiti. Ali hočemo: liberalno kapitalistični lažidemokratizem, ali hočemo svobodo in vsak razvoj pobijajoči komunizem z njegovim krutim terorjem malega, organiziranega dela delavstva, ki stoji pod vodstvom brezvestnih hujskačev in pustolovcev ali pa hočemo z železno voljo graditi in prenavljati našo državo in človeštvo sploh, na podlagi krščanstva in krščanskega solidarizma. Osebe bodo izginile, odločitev pa bo padla za stoletja!

LISTER.

Delo za stranko.

(Govoril na zborovanju KZ ob priliki orlovskega tabora kmet Dav. Krajnc.)

Dragi zborovalci! Pri vsaki človeški družbi, bodisi država, občina ali društvo, ima družba svoje pravice in dolžnosti do svojih članov, ravno tako pa imajo tudi člani družbe ali društva svoje pravice in dolžnosti do družbe. Pravice članov so za družbo dolžnost in pravice družbe so za člane dolžnost.

Svet je že tako ustvarjen, da pravico povsod zahteva, dolžnost mu je pa breme, ki bi se ga najraje otresel in drugim napril. Zato je treba o dolžnostih večkrat govoriti. Dolžnost je seme, iz katerega raste pravica, kakor kmet, čim več seje in vesteje, tem večjo žetev lahko pričakuje; tako tudi člani društva čimbolj spolnujejo svoje dolžnosti, temveč pravice lahko pričakujejo.

Moj namen je danes govoriti o naših dolžnostih do Kmetške zveze. Prva dolžnost pristašev Kmetške zveze je, da so odločni. Koliko je ljudi, ki so na zborovanjih, kjer so zbrani izključno naši pristaši, navdušeni, da bi dali življenje; ako jih pa v kaki krēmi zaradi prepričanja nahruli kak liberalci ali komunisti, pa oblečejo Petrovo slabost in zatajijo svoje prepričanje. Taki so, kakor voljak v skladišču, sovražnik se ga ne boji. Naša sveta dolžnost je, da nastopimo kot junaki, ne skrivajmo barve. Na dan, in na plan, k luči, da nas svet vidi, da zgine sovražniku pogum, saj se borimo za sveto stvar. Če si liberalci, komunisti, ki se bore proti krščanskim idejam, upajo nastopati tako pogumno, toliko bolj samozavedno moramo nastopiti mi, ki se borimo za krščanski prapor.

Druga naša dolžnost je delavnost za Kmetstvo zvezo. Delavnost je lepa čednost. Toda stane truda in se je včasih treba potiti. Zato mnogim ni prav pri srcu; posebno pri kaki družbi ali društvu, koder se mora delati bolj za „Bog plati“, se marsikdo zboji truda. Tudi pri Kmetški zvezi se mnogi dolžnosti dela ne zavedajo. Poslanci naj delajo, saj smo jih zato volili, pa ministri, pa bo bolj na svetu! Toda če poslanci delajo, še to ni dovolj. V stranki moramo delati tudi mi. Poslanci imajo moč le, ako je tudi ljudstvo v stranki navdušeno za kako stvar ter podpira poslance s shodi, resolucijami, peticijami in drugim. Vsem je znana majniška deklaracija. Zamislil jo je Jugoslovanski klub; toda s tem še stvar ni bila rešena. Koliko se je agitiralo za podpis, se delalo po shodih ter drugače in ravno to delo ljudstva in med ljudstvom je rodilo sad „Jugoslavijo.“ Prosvetno društvo je izdalo slaboglasen učni načrt. Poslancev je naših malo, sami bi ne mogli nič narediti, a podpirajo jih je ljudstvo, delalo se je med ljudstvom in se še dela, da bo načrt popolnoma pokončan, treba je, da sodelujemo s poslanci in jih podpiramo, ker le tedaj bomo z našo stranko kaj dosegli. Delati je treba dalje z agitacijo. Za stranko moramo agitirati vsikdar in povsod, pri vsaki priložnosti; nasprotnike prepričevati, omahljivce nagovarjati in pristaše navduševati, je naša dolžnost. Naše časnike imeti v hiši in drugim dati čitati, je tudi dolžnost. Primimo se dela za stranko in stranka bo potem lahko vršila svojo nalogo. Poleg dela moramo pa stranko na zunaj tudi zagovarjati, ne pa grajati, ker pomanjkljivosti so pri vseh strankah, najmanj jih ima gotovo KZ. Po mojem mnenju je največja ta, da je preveč popustljiva proti nasprotnim strankam, ki ji hočejo čez glavo zrasti in klobuk vzeti. Zato branimo našo stranko proti vsem nasprotnikom. Dozdaj sem našteval bolj duševno moralne dolžnosti. Sedaj pa hočem govo-

riti o dolžnosti, ki ni nič manj važna, kot odličnost in delavnost.

Nobena človeška družba ne more shajati, ako te dolžnosti ljudje ne bi izpolnjevali. Vsaka družba ali društvo mora propadati, ako jo njeni udje le količak zanemarjajo. Popoln nered bi nastal, ako bi se državljanj naenkrat odpovedali tej dolžnosti. Nič bi ne pomagalo še tako junaštvo vojakov, sovražnik bi prišel v deželo in bi vse pokončal. Roparji bi se pojavili in vseh kraji in nihče bi jih ne lovil. Dolžnost, ki pomaga do reda, do blagostanja in moči, ta dolžnost je denarna dolžnost — strankin davek! Denarne dolžnosti se ljudje premalo zavedajo, preslabo jo izpolnjujejo. Dolžnost je, da je treba dati mali davek za stranko, ki dela za krščansko idejo, krščansko prepričanje slovenskega naroda. Dragi! Borba je huda, nasprotniki so na delu. Treba je, da dela in Kmetstva zveza, delajo časniki, prišle bodo volitve, in treba bo mnogo pisanja, letakov, brošur, treba shodov in tiskovin, odkod se naj to vzame? Eden sam tega ne zmore in pri nas je pri mnogih taka malomarnost. Posebno taki, ki pravijo, da stranka nič ne stori, navadno ne izpolnjujejo te svoje dolžnosti. Poglejmo socijaldemokrate: navadni delavci plačujejo v strankin sklad mesečno od 5 do 10 K, imajo nastavljene svoje tajnike, ki se za nič drugega ne brigajo, kakor samo za strankine zadeve in so zato imenitno plačani in delajo za to tudi z vso energijo za delavce. Pri Kmetški zvezi je letnina tako mala, da jo zamore plačati (2 K) najubožnejši bajtar, ako ina le malo volje. Vsak malo bolj premožen pa naj podvoji, potroji ali podesetori ta znesek. Ako pride k tebi prijatelj, ki ti je mnogo dobrega storil, ti ni žal plačati zanj par litrov. Koliko dobrega ti je storila že stranka, kako se bori za dobrobit kmeta in mi ne bi darovali za njo par kron vsako leto? Glejte pisarne imamo, koliko vlog se reši tukaj na leto glede dohod-